

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו
בפני הנשיא התורן ד"ר א' וינוגרד

ת"א (ת"א) 2284/83
המבקש : מפעל מתכת נעץ

נגד
המשיבות : 1. הידרופלן הנדסה בע"מ המ' (ת"א) 9187/83

2. נטפים, מוצרי השקיה בטפטוף, קיבוץ חצרים

דיון אזרחי - - עתירה לגילוי מסמכים במסגרת תביעה בגין הפרת פטנט גילוי מסמך מסויים לפי תקנה 124 לתקנות סדר הדין האזרחי [9] - טענת חסיון - שיקולי ביהמ"ש.
ראיות - עתירה לגילוי מסמכים במסגרת תביעה בגין הפרת פטנט - טענת חסיון לחומר שהוכן ע"י עורך פטנטים - תביעת חסיון החורגת ממקרי החסיון שפורטו בפקודת הראיות.
פטנטים - עתירה לגילוי מסמכים במסגרת תביעה בגין הפרת פטנט - שיקולי ביהמ"ש - טענת חסיון.
המשיבה הגישה נגד המבקשת תביעה בגין הפרת פטנט. במסגרת קדם המשפט עותרת המבקשת לחייב את המשיבה לגלות מסמכים מסויים הנוגעים לעניינים השנויים במחלוקת. המשיבה מתנגדת לבקשה בהסתמכה, בעיקר, על טענת חסיון.

בית-המשפט פסק:

1. כדי שבעל דין יזכה בצו לגילוי מסמך פלוני לפי תקנה 124 לתקנות סדר הדין האזרחי [9]:
  - א. עליו לציין מסמך פלוני ולבקש לגלות אם הוא מצוי או היה מצוי ברשות בעל דינו, ואם כן - עליו לציין כי הוא זכאי לעיין בו.
  - ב. מסמך זה צריך שיהא נוגע לענין הנדון בתובענה.
  - ג. מסמך זה יש צורך בגילויו (או בעיון בו) כדי לאפשר דיון הוגן או כדי לחסוך הוצאות.
2. א. אין להענות לעתירתה של המבקשת לגילוי "כל הידע הקודם" לגבי הפטנטים שבמחלוקת.

ב. אמנם שנוי במחלוקת אם בפטנטים הנדונים היה משום חידוש או שהיו פרסומים ושימושים קודמים להם, אך מכאן ועד לדרישה לגלות מסמכים על כל הידע הקודם - רב המרחק.
ג. בית-המשפט, על-פי שיקול דעתו, לא יתן צו שיש בו כדי להכביד במידה לא סבירה על בעל דין.

ד. מתן צו ל"כל הידע הקודם" - הוא צו רב היקף שיטיל על המשיבים הכבדה מיותרת והוצאות מיותרות ועל כן יש לתת למבקשת בנושא זה רק צו חלקי.

3. א. רשימת עילות החסיון ב**פקודת הראיות** אינה רשימה

סגורה ובצידן של אלה קיימות גם עילות שנתגבשו בפסיקה.

ב. בית-המשפט העניק חסיון למסמכים שהוכנו כדי לשמש

חומר לקבלת יעוץ משפטי בהליכים שטרם נפתחו אבל היו צפויים, לרבות מסמך שהוכן ע"י אדם שלישי כשלוחו של הלקוח ולפי בקשתו של זה (או של פרקליטו) על-מנת לשמש חומר ליעוץ משפטי בשעת המשפט או לקראתו.

4. א. אין לקבוע ככלל שבכל ענין של פטנט יש לראות את כל החומר שהוכן לקראת רישומו, והקשור ברישומו ובהכנתו של הפטנט כחומר שהוכן לקראת הליכים משפטיים.

ב. בנסיבות המיוחדות של המקרה הנדון, היה זה סביר

בהחלט לתובעות ולממציא לצפות שהפטנט לא יסתיים ללא הליכים משפטיים בנושא הפרת הפטנט או בנושא התנגדות לפטנט, ועל כן אפשר במקרה זה להרחיב את היריעה ולומר שהמסמכים שהוכנו לקראת רישום הפטנט הם בגדר מסמכים שהוכנו לקראת משפט, ומשום כך חל עליהם החסיון.

5. א. אמנם אין ב**פקודת הראיות** רשימה סגורה לבעלי

חסיון, אך לא יהיה זה רצוי להרחיב את הרשימה לגבי מקצועות שאינם דומים לאלו שפורטו בפקודה.

ב. כאשר איש מקצוע מבצע אותה עבודה ממש שמבצע עורך

דין במסגרת הספציפית של **חוק הפטנטים** ונותן יעוץ מקצועי דומה - אין סיבה שלא יחול עליו אותו דין של חסיון, כפי שהוא נתון לעורכי-דין.

ג. על כן, יש להעניק חסיון למסמכים בין לקוח לעורך פטנטים, כחסיון הניתן ביחסים בין לקוח לעורך דינו.

אזכורים:

פסקי-דין של בית-המשפט העליון:

[1] **ע"א 407/73 גואנשיר נ' חברת החשמל, פ"ד כט(1) 171, 169.**

[2] **ע"א 662, 632/77 מוסקונה נ' מאור, פ"ד לב(2) 325, 321.**

[3] **ע"א 327/68 זינגר ואח' נ' ביינון ואח', פ"ד כב(2) 604, 605, 602.**

פסק-דין קנדי:

[4] **D.l.r. 231. iowa shingle co. Ltd-mckercher v. Vancouver(1929).** פסקי-דין אוסטרליים:

[5] **moseley v. The vistoria co(1886). R.p.c. 355,352**

heleon international inc. V. Shell transport and [6]
trading co. Ltd(1979). . 459R.p.c
.,pty. (1982) . Wellcome foundation ltd. V. Vr laboratories 343,. R.p.c(australia) [7]
Ltd
. Co& avery v. Ashworth, son (1915). . 463R.p.c [8]

חקיקה ישראלית:

[9] [תקנות סדר הדין האזרחי](#), תשכ"ג-1963, ק"ת 1869, ת' 123, 124, 125, 128, 135(ב).

[10] [פקודת הראיות](#)

[נוסח חדש], תשל"א-1971, נ"ח 421, פרק ג, ס' 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51.

[11] [חוק הפטנטים](#), תשכ"ז-1967, ס"ח 510, ס' 142, 146, 153, 154, 155.

ספרות משפטית:

[13] א' הרנון, דיני ראיות (חלק ב) (הוצאת המכון למחקרי חקיקה ולמשפט השוואתי ע"ש הארי סאקר, ירושלים) ע' 127, 128, 123, 199.

[14] י' זוסמן סדרי הדין האזרחי (מהדורה רביעית הוצאת בורסי) ע' 346-347.

הערות העורך:

לראיות חסויות, ראה:

א' הרנון, "[החובה להעיד וראיות חסויות](#)" הפרקליט כא 283.

טענו:

למבקשת : עו"ד גינת וקולב

למשיבות : עו"ד ד"ר א' גולדנברג

החלטה

1. במסגרת קדם משפט בתביעה שהוגשה על-ידי התובעת נגד הנתבעת בגין הפרת פטנטים, ביקשה הנתבעת לחייב את התובעת לגלות מסמכים מסויימים הנוגעים לעניינים השנויים במחלוקת.

הבקשה כוללת 5 סעיפי מישנה. לגבי הסעיפים (א), (ב) ו-(ג) יש הסכמה ועל-כן ניתן בזה צו המחייב את התובעת לגלות מסמכים כמבוקש בסעיפים אלה. הויכוח נסב על הסעיפים (ד) ו-(ה) שזה תכנם:

"(ד) כל הידע הקודם לגבי הפטנטים 50766-145465 הנ"ל.

(ה) כל ההתכתבות שבין הממציאים לפי הפטנטים הנ"ל, לרבות מי שבא מכוחם או מטעמם לבין עורכי הפטנטים שלהם, בישראל ובחור"ל בקשר לעניינים הנזכרים בסעיפים (א) עד (ד) הנ"ל, לרבות הליכי

קבלת הפטנטים בישראל ופטנטים מקבילים בארצות זרות והתכתבות בין עורכי הפטנטים לבין אלה המטפלים בשם הממציאים האמורים או מטעמם או מטעם המשיבות בקבלת הפטנטים המקבילים בחו"ל, ולרבות כל מסמך הנזכר באותה התכתבות."

הסעיפים (א), (ב) ו-(ג) הנ"ל נכללים בדרך אזכור בסעיף (ה) ועל-כן אפרטם:

"(א) כל הפטנטים המקבילים לכל אחד מהפטנטים הנ"ל וכל המסמכים שהביאו למתן אותם פטנטים מקבילים בארצות זרות.

(ב) כל המסמכים הנוגעים להליכי ההתנגדות בגין הפטנט 45465 בישראל.

(ג) כל בקשות הפטנט המקבילות לפטנטים הנ"ל בארצות זרות, שעודן תלויות ועומדות."

2. הסכמתו של ב"כ התובעת למתן הגילוי על-פי סעיפים (א), (ב) ו-(ג) היא, לדבריו, משום שהמסמכים המבוקשים הם מסמכים ציבוריים, לעומת זאת הוא התנגד בחריפות לגלות ולהראות מסמכים כמבוקש בסעיפים (ד) ו-(ה), מהנימוקים שאעמוד עליהם להלן.

3. יצויין, כי בתיק זה הסכימו בעלי-הדין למזג יחדיו את הבקשות לגילוי ולעיון במסמכים, בשל הזמן הקצר שנותר עד למועד שנקבע לשמיעת המשפט. באורח רגיל היה בעל-דין מבקש גילוי תחילה ואח"כ עיון במסמך פלוני שנזכר בגילוי. אולם כאן, כאמור, הבקשה ממוזגת את שתי הפעולות ויש להתייחס לכן להתנגדות כאילו נטען בתצהיר הגילוי שיש התנגדות לגילוי וכי יש סרוב להרשות את העיון במסמכים המבוקשים.

4. נימוקי התנגדותו של ד"ר גולדנברג לעיון במסמכים ולגילויים הם:

(א) אין רלבנטיות למסמכים המבוקשים ולמשפט;

(ב) אין לבקש גילוי ספציפי לסוג של מסמכים (להבדיל ממסמך פלוני); (ג) יש חסיון למסמכים:

(1) חסיון למסמכים שבין התובעות או הממציא לעורכי-הדין שלהם גם בארץ וגם בחו"ל; (2) חסיון למסמכים שהוכנו לצורך הליך משפטי, ואפילו הוכנו בצפיה להליך אפשרי; (3) חסיון למסמכים שבין התובעות או הממציא לבין עורכי פטנטים; (4) ביהמ"ש רשאי שלא להרשות גילוי, מכוח שיקול דעתו.

5. גילוי מסמכים נידון בסימן ג' לפרק ט' [לתקנות סדר הדין האזרחי](#), תשכ"ג-1963

[9], והוא כולל גילוי מסמכים כללי (תקנה 123) וגילוי מסמך פלוני (תקנה 124).

בעקבות גילוי כנ"ל ניתן לבקש עיון במסמכים שנזכרו (תקנה 125) ועיון במסמכים שלא נזכרו (תקנה 128).

תקנה 135 מתנה תנאים למתן הצוים הנ"ל שנדרש עליהם בהמשך.

לפי תקנה 123 רשאי בעל-דין לבקש מתן צו גילוי מסמכים "המצויים או שהיו מצויים, ברשותו או בשליטתו והם נוגעים לענין הנדון". ביתהמשפט רשאי לסרב לבקשה, בין דרך כלל ובין לסוגים של מסמכים.

לפי תקנה 124 רשאי בעל-דין לבקש מתן צו לגלות אם מסמך פלוני המפורש באותה בקשה מצוי, או היה מצוי ברשותו או בשליטתו, ואם אינו מצוי - מתי יצא מרשותו ומה היה עליו. בקשה כאמור תהא מבוססת על תצהיר האומר כי לפי אמונתו של המצהיר, המסמך המפורש בבקשה מצוי או היה מצוי כאמור והוא נוגע לענין הנדון בתובענה.

תקנה 125 מאפשרת לבעל-דין לבקש עיון במסמך שנזכר בכתב טענות או בתצהיר ותקנה 128 - במסמך שלא נזכר כנ"ל. בקשה זו תציין מה הם המסמכים שהעיון בהם מבוקש וכי המבקש זכאי לעיין בהם והם מצויים ברשותו או בשליטתו של בעל-דינו. תקנה 135(ב) קובעת כי ביהמ"ש לא יתן צו לגילוי או לעיון במסמכים, אלא אם היה סבור שיש צורך בכך כדי לאפשר דיון הוגן או כדי לחסוך הוצאות.

6. הואיל וכאמור נתמזגו בבקשה אשר בפנינו בקשה לגילוי ולעיון גם יחד, מן הראוי שנציב את הדרישות למתן צו כמבוקש.

נציין תחילה שאנו עוסקים בגילוי מסמכים פלוני (צו גילוי כללי ניתן בהסכמה בתיק המרצה אחר). והתקנות לענייננו הן: תקנה 124, תקנה 128 ותקנה 135(ב) [9].

כדי שבעל-דין יזכה בצו כמבוקש-

(א) עליו לציין מסמך פלוני ולבקש לגלות אם הוא מצוי או היה מצוי ברשות בעל-דינו, ואם כן - עליו לציין כי הוא זכאי לעיין בו.

(ב) מסמך זה צריך שיהא נוגע לענין הנדון בתובענה.

(ג) מסמך זה יש צורך בגילוי (או בעיון בו) כדי לאפשר דיון הוגן או כדי לחסוך הוצאות.

במקרה דנן, לכאורה, אין הבקשה ממלאת אחר דרישה (א) לעיל. שכן אין הבקשה מציינת מסמך פלוני (או מסמכים פלוניים) אלא מבקשת צו לגבי "כל הידע הקודם" או "כל ההתכתבות". אך דבר זה נובע ממיזוג הבקשות לגילוי ולעיון לבקשה אחת כפי שצויין לעיל. בדרך הרגילה היו התובעות, בתצהיר הגילוי שלהן, מפרטות את המסמכים

שברשותם הכוללים את הנושאים הנ"ל ואזי בבקשה נוספת היה מתבקש עיון במסמך פלוני מתוך הרשימה שבתצהיר הגילוי. כאן, משנתמזגו שני ההליכים, אין אפשרות לציין מראש מסמך פלוני או מסמכים פלוניים בשמם ובתיאורם הספציפי ובשל-כך לבד לא הייתי דוחה את הבקשה. יתירה מזאת: עו"ד גולדנברג הסכים למתן צו לגביסעיפים (א), (ב) ו-(ג) באותה בקשה וגם בהם ההתייחסות היא ל"כל הפטנטים" ו"כלל המסמכים" ו"לכל הבקשות".

אשר לדרישה (ב), לכאורה, למקרא טענות ההגנה (בעיקר אלו המופיעות בסעיפים 32-38) הרי ידע ופרסומים שקדמו לפטנטים הנדונים נוגעים לענין הנדון בתובענה, שכן אחת השאלות השנויות במחלוקת היא האם בפטנטים הנדונים היה חידוש או שהיו פרסומים קודמים ושימושים קודמים השוללים את החידוש. עו"ד גינת אף מביא אסמכתאות לבקשתו ועל כמה מהן מן הראוי שנתעכב.

האחד הוא פסק-דין אוסטרלי V. Wellcome Foundation Ltd. (1982) 343 R.p.c. Pty. [7] laboratories (australia) Ltd

המשיבים שם ביקשו צו לגילוי מסמכים הכולל מסמכים הנוגעים לעבודות הניסויים שעשה הממציא לפני ואחרי תאריך דיון הקדימה (priority date). בית-המשפט החליט שבעוד שמבחן obviousness הוא מבחן אובייקטיבי, ראיה בעלת אופי סובייקטיבי - הכוללת ראיה על המחקר של הממציא וניסויים שערך - היא ראיה קבילה ורלבנטית לשאלה בדבר ההתקדמות האמצעית של האמצאה. הואיל וראיה כזו קבילה, ראוי הענין להיות גם נושא לגילוי מסמכים. ואכן ביהמ"ש שם נתן צו על חלק מן המבוקש ובין השאר ציווה לגלות מסמכים הנוגעים למחקר ולהתפתחות הניסויים של הממציא. בהחלטתו זו הסתמך ביהמ"ש על פס"ד Halcon Co. Ltd (1979). 459 R.p.c [6] international inc. V. Shell transport and trading Co. Ltd. שגם בו תומך עו"ד גינת את יתדותיו ושם נאמר (בעמ' 464-5) : I am bound to say that evidence as to the Determination way in which an "inventor arrives at the invention may, i think, be of as to whether what is alleged to be inventive considerable assistance to the court in reaching a

"...was really little more than routine work

ביהמ"ש, בפס"ד Wellcome, ציין שחומר זה שניתן צו גילוי לגביו לא תמיד יוכל לעזור לביהמ"ש ולצדדים בשאלה הנדונה, אך באותם המקרים שבהם עומד לדיון מבחן obviousness, יש לתת גילוי מסמכים כאמור.

איני רואה בשני פסקי-הדין הנ"ל אסמכתא לבקשתו של עו"ד גינת לגילוי "כל הידע הקודם לגבי הפטנטים 50766-ו-145465 הנ"ל". גם בשני פסקי-הדין הנ"ל ניתן צו הגילוי במשורה לגבי נושא ספציפי שהתייחס ישירות לשלב בו הגיע הממציא לאמצאתו - שלב הניסויים והמחקר. עו"ד גינת לא צמצם את בקשתו לשלב ספציפי זה אלא ביקש מסמכים על "כל הידע הקודם". יש בכך משום "תפסת מרובה - לא תפסת". אמנם שנוי במחלוקת אם בפטנטים הנדונים היה משום חידוש או שהיו פרסומים ושימושים קודמים להם ובכתב-ההגנה אף פורטו בסעיף 34- אחד עשר מקורות שפורסמו ושלטענת הנתבעת קדמו לפטנטים הנדונים. ובסעיף 36 אוזכרו עוד 5 מקורות, אך מכאן ועד לדרישה להמציא מסמכים על כל הידע - הקודם - רב המרחק. בענין זה ראה . *Co. & (1915) R.p.c v. Javery, son* [8] 463. יש להדגיש שביהמ"ש, על-פי שיקול דעתו לא יתן צו שיש בו כדי להכביד במידה לא סבירה על בעל-דין. מתן צו ל"כל הידע הקודם" - הוא צו רב-היקף שיטיל על המשיבים הכבדה מיותרת והוצאות מיותרות. בתיק זה - שגם הזמן העומד לרשותנו עד למשפט הוא מצומצם מאד - על אחת כמה וכמה שצו כזה לא יינתן.

לפיכך נראה לי, שיש לתת למבקשת בנושא זה רק צו חלקי המורה לתובעות לגלות ולאפשר עיון באותם מסמכים הכוללים התייחסות לפרסומים המפורטים בסעיפים 34-ו-36 לכתב-ההגנה.

צו זה יהיה בכפוף לטענות החסיון שעליהם נדון להלן.

7. הבעיה העיקרית בבקשה זו מתייחסת לטענות החסיון שפורטו לעיל

בסעיף 6. עו"ד גינת טוען שעם חקיקת פרק ג' [לפקודת הראיות](#) [נוסח חדש], תשל"א-1971, ראיות חסויות הן רק אלו המפורטות בפרק זה והן ראיות הנהנות מחסיון לטובת המדינה ([סעיף 44](#)), חסיון לטובת הציבור ([סעיף 45](#)), ראיות מפלילות ([סעיף 47](#)), חסיון עורך-דין ([סעיף 48](#)), חסיון רופא ([סעיף 49](#)), חסיון פסיכולוג ([סעיף 50](#)) וחסיון כהן דת ([סעיף 51](#)).

לתמיכה בטענתו זו הוא מגייס את פרופ' הרנון בספרו דיני ראיות (חלק ב') עמ' 127-128 [3] לאמור:

"עשויה להתקבל הטענה כי שתיקתו של המחוקק ביחס להתקשרויות אמון, שאינן מפורשות בפקודת הראיות היא - "שתיקה רועמת" כלומר לפנינו הסדר שלילי, כך שאין לבתי-משפט ישראליים - להבדיל מעמיתיהם באנגליה - שיקול דעת לקבל התנגדות לגילוי מידע מצד עתונאי, מצד חוקר תופעות חברתיות או מצד כל אדם אחר הטוען שנמסר לו מידע קונפידנציאלי".

אך ד"ר גולדנברג קורא לעזרתו את אותו מקור (הרנון בספר הנ"ל בעמ' 123) האומר [13]:

"כאשר לא היה כל הסדר חוקי של דיני החסיון, היה ברור כי פונים אל המשפט המקובל. אולם, לאחר שחלק מן ההתקשרויות המבוססות על יחסי אמון נקבעו בחוק, עשויה להישמע הטענה, כי שתיקת המחוקק, ביחס להתקשרויות אחרות כאלה, מעידה על הסדר שלילי. אמנם, אין זה סביר להניח שטענה זו תתקבל ביחס להצהרות שניתנו במסגרת משא ומתן לפשרה וכן שאלה היא, האם יש סיכוי שהטענה תתקבל לגבי עדות של בני-זוג והכלל של רסל נ' רסל, מכל מקום, רצוי היה שהמחוקק יוסיף את ההוראות המתאימות, כדי להסיר את הספקות בסוגיה זו".

משמע, שלפרופ' הרנון אין דעה חד-משמעית בנושא זה ואף לדעתו אין הרשימה סגורה לחלוטין ויש לכלול בה גם חסיונות שהוכרו בפסיקה ולא נכללו מפורשות ב**פקודת הראיות**.

בהערה 2 בעמ' 123 הנ"ל מוסיף הרנון ואומר [13]:

"עקרון כללי, המושרש במשפט האנגלי, אומר כי "במקום שקיימים יחסי אמון בין ראובן ושמעון והודות ליחסים אלה נתגלה לראובן מידע קונפידנציאלי בנוגע לעסקיו של השני - כגון סוד מסחרי או ידע תעשייתי - חייב ראובן לנהוג, באשר לשימוש במידע האמור, בדרך העולה בקנה אחד עם האמון שנתן בו שמעון (duty of confidence)" מדבריו של הנשיא אגרנט בבג"צ 120/68 (לא נתפרסם) שצוטטו בבג"צ 159/73 יצחקי נ' שר המשפטים, פ"ד כח(2) 695, 692."

פסק-הדין הנ"ל המצטט את דברי הנשיא אגרנט ניתן על-ידי השופט זוסמן (כתארו א) והשופט זוסמן בספרו סדרי הדין האזרחי (מהדורה רביעית) עמודים 346-347 [14] קובע מפורשות שהרשימה ב**פקודת הראיות** אינה רשימה סגורה. אלו דבריו:

"עד לשנת 1968 לא היו עילות החסיון מוגדרות, לא בתקנות ולא בחיקוק אחר, אך בעקבות הנוהג של בתי-המשפט האנגליים, הוכרו שלוש עילות עיקריות, היינו: שהמסמך נכתב עקב חליפת מכתבים לשם קבלת עצה משפטית, שתוכנו עלול להפליל בעל-דין ושהצגתו נוגדת את טובת הציבור. בשנת 1968 תוקנה **פקודת העדות** וסעיפים 444-52 (נוסח חדש) שבה קובעים עכשיו עילות חסיון לטובת המדינה, לשם מניעת הפללה, לעורך-דין, רופא, פסיכולוג וכהן דת. אך בצידן של אלה קיימות גם עילות שזכרן לא בא בחוק.

כך לדוגמה העניק בית-המשפט חסיון למסמכים שהוכנו כדי לשמש חומר לקבלת יעוץ משפטי בהליכים שטרם נפתחו, אבל היו צפויים. אך אין בעל-דין יכול כמו ידיו ליצור חסיון אשר אינו מוכר בחוק, בכך שיפקיד מסמך תוך מתן הוראה לא לגלות את תכנון (ההדגשה שלי - א' ו').

8. מבין עילות החסיון שהזכיר ד"ר גולדנברג, אין עו"ד גינת חולק על החסיון של מסמכים שהוחלפו עם עורכי-דין של התובעת ואני מקבל את ההרחבה של עו"ד גולדנברג, על-פי האסמכתאות שהביא, שהחסיון חל גם על התכתבויות עם עורכי-דין בחו"ל בקשר לפטנטים הנדונים. אני מקבל גם את טענתו כי החסיון חל על חומר לקבלת יעוץ משפטי לגבי הליכים צפויים שלא נפתחו עדיין (וראה בנדון זה את דברי השופט זוסמן בקטע שצוטט מספרו לעיל) וכן חומר שהוחלף עם צד ג' או שהוכן ע"י צד ג' לצורך משפט צפוי (ראה בנדון הרנון, הספר הנ"ל, עמ' 99) [13]. וראה [ע"א 407/73](#) גואנשיר נ' חברת החשמל [1], שם אומר מ"מ הנשיא זוסמן (כתארו אז) (בעמ' 171):

"זכות עיון זו אינה משתרעת על מסמכים שלגביהם נטענה טענת חסיון, והלכה פסוקה היא, שמסמך שבא לעולם לצורך הליכים משפטיים שהיו אותה שעה תלויים ועומדים, או אפילו רק צפויים, מסמך כזה הוא חסוי... מקום שאדם הוצרך לתבוע או להתגונן מפני תביעה, מן ההכרח הוא לאפשר לו לאסוף באין מפריע את החומר הדרוש לשם ניהול המשפט ולהביאו בפני פרקליטו, ללא חשש שדבריו יתגלו ליריבו. מטעם זה, כדי לא להגביל אדם באכיפת זכותו או בהגנתו, מכיר הדין בחסיון מוחלט של מסמכים שהוכנו לצורך המשפט, כשהליכים משפטיים היו תלויים ועומדים או אפילו רק צפויים, שאם לא תאמר כן ותחשוף הכנתם של משפט לעינו הפקוחה של בעל-דין יריב, תקופח זכותו של בעל-דין לתבוע או להתגונן כראוי. כללו של דבר: חסיון של מסמך שנועד לצורך הליכים משפטיים דוחה זכותו של בעל-דין שכנגד לגילוי תכנון של המסמך ולעיון בו" (ההדגשות שלי - א' ו').

דברים אלו צוטטו בהסכמה ב-[ע"א 632/77](#), 662 בע' [2]325 על-ידי השופט בכור. וב-[ע"א 327/68](#) זינגר ואח' נ' ביינון ואח', בע' 604 [3] הרחיב השופט ויתקון את המסגרת גם לגבי מסמך שהוכן על-ידי אדם שלישי, כשלוחו של הלקוח ולפי בקשתו של זה (או של פרקליטו) על-מנת לשמש חומר ליעוץ משפטי בשעת המשפט או לקראתו.

בעמ' 605 נאמר ע"י השופט ויתקון [3]:

"המסמכים נוצרו אמנם בשלב מוקדם למדי. הם נוצרו לא רק לפני הגשת התובענה אלא אפילו לפני שהחליטו המשיבים לדחות את תביעת המערערים, אך כאמור, גם מסמכים שנועדו בשלב זה, ראויים להיות חסויים, אם תתקבל הטענה שהוכנו למטרה (שאינה חייבת להיות היחידה) לשמש חומר לקבלת

יעוץ משפטי תוך ציפיה שאם תידחה תביעת המערערים, יובא הענין לערכאות."

בהמשך, אימץ ביהמ"ש את ההלכה האמריקאית המעניקה חסיון ל-

Work product of the lawyer, לפרי עבודתם של מומחים אחרים, שאוספים חומר למען לקוח לקראת משפט, גם כאשר החסיון הרגיל של התקשרות בין עו"ד ללקוח אינו חל.

עו"ד גולדנברג מבקש לקבוע כי בהליכי רישום פטנטים יש לראות כל הליך כצופה פרי משפט עתידי - משפט הפרה או הליכי התנגדות בפני רשם הפטנטים ועל-כן חומר שהוכן לקראת הליכים אלו - יש לראותו ככפוף לכללים שנקבעו כאמור לעיל.

לא הייתי מרחיב את המסקנה הזו עד כדי כלל שבכל ענין של פטנט יש לראות את כל החומר שהוכן לקראת רישומו והקשור ברישומו ובהכנתו של הפטנט כחומר שהוכן לקראת הליכים משפטיים. זוהי מסקנה מרחיקת לכת. אבל למקרא כתב-התביעה ובמיוחד כתב-ההגנה הנדון, ולאור המלחמות-המשפטיות המרובות, שהדיהן הגיעו לפסיקה שפורסמה, סביב הטפטפות למיניהן לא רק בין בעלי-הדין כאן, אפשר לומר שבהכנת החומר שהוגש לרישום הפטנט וכל הקשור בו במקרה דנן, היה זה סביר בהחלט לתובעות ולממציא לצפות שהפטנט לא יסתיים ללא הליכים משפטיים בנושא הפרת הפטנט או בנושא התנגדות לפטנט. על-כן אפשר במקרה דנן להרחיב את היריעה ולומר שהמסמכים הנ"ל אפשר לראותם כמסמכים שהוכנו לקראת משפט ושחל עליהם החסיון כפי שנקבע על-ידי השופט ויתקון בפסה"ד הנ"ל.

9. נותר לדיון ענין החסיון של עורך-הפטנטים.

עו"ד גולדנברג מבקש להרחיב את החסיון שהוענק במפורש ב**פקודת הראיות** לעורכי-דין גם על עורכי-פטנטים. עו"ד גינת מאידך טוען שהחסיון שהוענק לעורכי-הדין אין להרחיבו כאמור.

בטענתו זו מסתמך עו"ד גינת על פסק-דין מוסלי v moseley (1886). 352R.p.c : The victoria : I need to say, in point of law, that (עמ' 355) "a man and his patent agent are not priveleged communications between". [4]. Shindle co. Ltd (1929). 231D.l.r iowa-mckercher v. Vancouver שסמך את ידיו על הלכה זו.

אני אינני סבור שאנחנו קשורים בהלכה זו. כפי שהשכיל עו"ד גולדנברג להראות, ניתנה החלטתו של צ'יטי בפס"ד מוסלי ב-1886 - לפני 1907 שבה נחקק [חוק הפטנטים](#), ולפני 1889, שנה בה נכנס רישום עורכי הפטנטים למסגרת של איגוד עורכי הפטנטים, ולפני 1891 בה קיבלו עורכי הפטנטים את הצ'רטר.

עד 1907 היה מקצוע עורך-הפטנטים מקצוע פרוץ באנגליה ורק מאותה שנה הוא הוסדר במסגרת חקית כפי שהינו כיום בישראל. זה מסביר את יחס הזלזול המתבטא בדברי השופט צ'יטי בפס"ד מוסלי כלפי עורכי-הפטנטים שיש להבינו ולהצדיקו על רקע מצב המקצוע הזה אותה שעה. אינני סבור שאמירה זו היא "הלכה למשה מסיני" ואם כי ציטטו אותה בספרי המשפט, היא לא עמדה במבחן משפטי נוסף במשך כל השנים מאז.

לפיכך איני רואה עצמי קשור להלכת מוסלי ואני רואה עצמי חופשי

לבחון אם יש להעניק חסיון לעורך-פטנטים כדוגמת החסיון הניתן לעורך-דין.

כבר הבאתי את דעתם של זוסמן ושל הרנון, שאין [בפקודת הראיות](#) רשימה סגורה לבעלי חסיון. לא הייתי מציע להרחיב את הרשימה לגבי מקצועות שאינם דומים לאלו שפורטו שם (כגון: לעתונאים) אך כאשר איש מקצוע המבצע אותה עבודה ממש שמבצע עורך-דין במסגרת ספציפית של [חוק הפטנטים](#) ונותן יעוץ מקצועי דומה - איני רואה מדוע לא יחול עליו אותו דין של חסיון כפי שהוא נתון לעורכי-דין. מדוע יהיה שוני בין ממציא הפונה לעורך-דין לרישום הפטנט לבין חברו הפונה באותו ענין ממש לעורך פטנטים? המלומד ויגמור בספרו על דיני ראיות עמ' 584 (סעיף 2300/A) [15] אומר "A correct test for recognizing if the administrative department: seem to be (professional privelege would", gurean .proof of professional qualifications and)Requires an oath of office and prior this maintains a list board, commission etc Its regulations treat the persons who appear before it of registered persons so qualified, or if in any other way Having the responsibility of attorneys and subject to representing the parties in interest as a of law or)professional discipline (licensed body Whether skilled in the genral body only in the matter peculiar to that department Then the parties so represented are in Appropriate consequences, including he confidentiality of clients, and the the status of clients are therefore entitled to the ."

דברים אלו של ויגמור הביאו אותי למסקנה שאכן יש לבחון את פס"ד מוסלי לאור השינוי שחל במעמד של עורכי-הפטנטים באנגליה לפני ואחרי פס"ד מוסלי. הם גם מביאים אותי למסקנה שיש להעניק חסיון לעורכי-הפטנטים כדוגמת החסיון שמוענק לעו"ד שעוסק בייצוג לקוח בענין פטנטים. קריאת ההוראות הנוגעות לעורך-פטנטים בחוק הישראלי מצביעה שהם עונים על הקריטריונים שהציב ויגמור כנ"ל ושמעמדם בנושא הפטנטים זהה בכל פרט להגבלה מסוימת הנוגעת להופעה בפני בית-המשפט - למעמד עורכי-דין.

סעיף 155 לחוק הפטנטים [11] מאפשר לעורך-פטנטים לטעון בבית-המשפט בשם בעל-דין בכל ענין הנוגע לאמצאה או לפטנט שאינו נקודה משפטית ובלבד שעורך-הדין של אותו בעל-דין נוכח אותה שעה.

מלבד הגבלה זו - הרי לפי **סעיף 154** תהא לעורך-הפטנטים זכות ייחודית לעסוק בישראל בשכר בבקשות לפטנטים ובהכנת כל מסמך המוגש לרשם, ולייצג ולטפל בכל הליך לפני הרשם או בלשכה. סעיף זה אינו פוגע בזכותו של עורך-דין לעשות את הפעולות האמורות.

סעיף זה הינו חריג ל**סעיף 20 לחוק לשכת עורכי הדין**, תשכ"א-1961 [12] הקובע שייצוג אדם אחר וכל פעולה אחרת בשמו לפני רשם הפטנטים תהיה ייחודית לעורכי-דין. וחריגותו נקבעה ב**סעיף 21(4) לחוק לשכת עורכי הדין**.

פרק ט' **בחוק הפטנטים [11]** קובע את המסגרת בה יפעלו עורכי-פטנטים בישראל. **ס' 142** קובע כשירותים לרישום בפנקס עורכי הפטנטים, **ס' 143**

קובע את הבחינות שבהן יעמוד מי שמבקש להירשם כעורך-פטנט. כן קובע הפרק הוראות בדבר התמחות (**ס' 144**) והליכים משמעותיים (סעיפים **146-**)

153). כל המבחינים שלפיהן מציע ויגמור חסיון כאמור חלים בעינים של עורכי-פטנטים. על כן סבור אני שיש להעניק חסיון למסמכים בין לקוח לעורך-פטנטים כחסיון הניתן ביחסים בין לקוח לעורך-דינו.

10. שיקול הדעת המסור לי במתן צו גילוי מסמכים הינו רחב למדי והוא משתרע על כל מסמך שיש צורך בגילוי כדי לאפשר דיון הוגן או כדי לחסוך בהוצאות.

"דיון הוגן" משמעותו בין השאר שעקרונות שנקבעו כאלף בית של זכויות מתדיין לא יעשו פלסתר. מתן צו המורה לגלות את המסמכים שהוכנו על-ידי עורך פטנטים או שנמסרו לו על-ידי לקוח בקשר לרישום הפטנט וההליכים הנוגעים להפרתו - נוגד את כללי היסוד שסוכמו על-ידי מ"מ הנשיא זוסמן (כתוארו אז) בפס"ד גואנשיר [1]

(שצוטטו לעיל) שלפיהם זכאי בעל-דין להביא את החומר הרלבנטי למשפט קיים או צפוי בפני פרקליטו מבלי שדבריו יתגלו ליריבו-

"שאם לא תאמר כן - תקופח זכותו של בעל-דין לתבוע או להתגונן כראוי."

סבור אני, שאותו דין חל גם לגבי היחסים שבין עורך פטנטים ללקוחו וגם מנקודת המבט הזו של "דיון הוגן" - אין מקום לצוות על הגילוי המבוקש.

אני מחליט איפוא, שמלבד הגילוי של המסמכים המפורטים בסעיפי משנה (א), (ב) ו-(ג) שלגביהם ניתנה הסכמת התובעים, על התובעות לגלות גם את המסמכים שברשותם ושאינם נהנים מחסיון כאמור הכוללים התייחסות לפרסומים המפורטים בסעיפים 34-36 לכתב-ההגנה.

לגבי המסמכים שלגביהן נטען חסיון, "הכרזתו של עושה תצהיר על תביעת חסיון שנעשתה כיאות, תהא לכאורה סופית" (ראה [ע"א 407/73](#) גואנשיר [1]). אני קובע את הוצאות הבקשה בסך 25,000 שקל שישולמו, לפי תוצאות המשפט.

ניתן היום 12.1.84 בנוכחות ב"כ הצדדים.